

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ ТА МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ**

ГАННА МАШКА, ОЛЬГА ПРИГАРА

ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТИЧНО- РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЙ

*Методичні рекомендації
до вивчення навчальної дисципліни*

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	24 Сфера обслуговування
Спеціальність	242 Туризм
Освітня програма	Туризм
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород – 2022

УДК 338.483.1(076)

М 38

Основи використання туристично-ресурсного потенціалу територій.
Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм» за освітньо-професійною програмою «Туризм» / Укладачі: Машіка Г.В., Пригара О.В. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2022. 40 с.

Укладачі:

Машіка Ганна Василівна, доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри туризму ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

Пригара Ольга Василівна, кандидат біологічних наук, доцент кафедри туризму ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Рецензенти:

Корсак Роман Володимирович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного господарства ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

Нич Тетяна Василівна, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри економічної та соціальної географії Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

*Рекомендовано до друку кафедрою туризму
факультету туризму та міжнародних комунікацій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол №1 від 31.08.2022 року)*

*Схвалено науково-методичною комісією
факультету туризму та міжнародних комунікацій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол №1 від 01.09.2022 року)*

© Г. Машіка, О. Пригара, 2022

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2022

ЗМІСТ

Опис навчальної дисципліни.....	4
Мета і завдання навчальної дисципліни	5
Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.....	9
Програма навчальної дисципліни	13
Структура навчальної дисципліни.....	17
Методичні рекомендації щодо підготовки до практичних (семінарських) занять.....	20
Методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи.....	25
Тестові завдання для самоконтролю	27
Перелік питань для підсумкового контролю	33
Рекомендовані джерела інформації.....	35

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,5	Рік підготовки: 1	
Загальна кількість годин – 135	<i>год.</i>	<i>год.</i>
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 4 аудиторних – 66 самостійної роботи здобувачів вищої освіти – 69	4	3
	Лекції:	
	36	12
	Практичні (семінарські):	
	30	6
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	69	117

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи використання туристично-ресурсного потенціалу територій» є формування у здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня теоретичних та методичних основ використання туристично-ресурсного потенціалу України, ознайомлення з основними структурними складовими туристичних ресурсів: природними, історико-культурними та соціально-економічними, ознайомлення з особливостями їх територіального розміщення та використання.

Завдання курсу:

- набуття теоретичних знань про значення туристичних ресурсів в житті людини та функціонування суспільства, їхні функції;
вивчення структурних складових туристичних ресурсів та методики їх оцінювання;
- ознайомлення із структурою природних туристичних ресурсів України та їхніми територіальними особливостями;
- ознайомлення із структурою культурно-історичних туристичних ресурсів України та їх територіальними особливостями;
ознайомлення із структурою соціально-економічних туристичних ресурсів України та їх територіальними особливостями;
- ознайомлення із туристичним районуванням України;
- ознайомлення з туристично-ресурсним потенціалом окремих туристичних районів України.

В результаті вивчення даної дисципліни здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня повинні

знати:

- структуру туристичного-рекреаційного фонду та його основні характеристики;
- структуру основних типів туристичних ресурсів України та їх територіальні особливості;
- особливості регіональних туристичних ресурсів України;
- основні напрямки використання туристичних ресурсів територій та заходи щодо їх охорони.

вміти:

- виділяти туристичні ресурси за класифікаційними ознаками;
- характеризувати різні типи туристичних ресурсів та наводити приклади їхнього поширення;
- аналізувати територіальні відмінності використання туристичних ресурсів, отримані результати відобразити у вигляді діаграм і картограм;

- користуватися офіційним статистичним матеріалом щодо використання туристичних ресурсів;
- аналізувати туристично-ресурсний потенціал територій.

Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) Інтегральна компетентність – здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

2) Загальні компетентності:

– ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

– ЗК5. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

– ЗК9. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

3) Предметні компетентності:

– СК1. Знання та розуміння предметної області й специфіки професійної діяльності.

– СК3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал регіонів і локальних територій.

– СК5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

– СК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, вміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

– СК14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

– СК18. Здатність до організації нових форм рекреаційної діяльності, орієнтованої на пізнання природи, мінімізацію шкоди довкіллю та підтримку етнокультури.

– СК20. Здатність оцінювати регіональні туристичні ресурси та використовувати їх у процесі популяризації національного туристичного продукту.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи використання туристично-ресурсного потенціалу територій» вивчається у третьому семестрі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Передумовами для її вивчення є «Соціально-економічна географія країн світу та туристичні регіони», «Рекреаційна географія», «Екологія», «Основи безпеки в туристичній діяльності», «Історія та культура України», «Сучасні різновиди туризму».

Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньої програми «Туризм», вивчення навчальної дисципліни «Основи використання туристично-ресурсного потенціалу територій» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук	ПРН 02
Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору	ПРН 04
Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території	ПРН 05
Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань	ПРН19
Володіти методиками оцінки туристично-рекреаційних ресурсів регіону	ПРН 23
Аналізувати ефективність використання туристично-рекреаційних ресурсів регіону при створенні туристичного продукту	ПРН 24

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті після опанування навчальної дисципліни «Основи використання туристично-ресурсного потенціалу територій»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПР
Уміння визначати туристичну привабливість території шляхом оцінки туристично-ресурсного потенціалу	ПРН 02
Знання основних видів туристично-рекреаційної діяльності та особливості їх територіальної структури в залежності від наявних туристично-рекреаційних ресурсів	ПРН 04
Знання основних підходів до класифікації туристичних ресурсів. Глибоке розуміння сутнісного підходу до класифікації туристичних ресурсів та значення туристичних ресурсів у туристично-рекреаційній спеціалізації території	ПРН 05
Вміння аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань	ПРН19
Уміння характеризувати туристично-рекреаційний потенціал туристичних регіонів України, визначати спеціалізацію рекреаційного господарства та окреслювати лімітуючі чинники розвитку туризму в регіонах.	ПРН 23
Вміння аналізувати ефективність використання туристично-ресурсного потенціалу територій при створенні туристичного продукту	ПРН 24

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: поточний, модульний і підсумковий семестровий контроль у формі іспиту.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачам вищої освіти виставляються оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Модульний контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни змістового модуля. Частота проведення цього виду контролю визначається кількістю змістових модулів протягом навчального семестру. Для даного освітнього компоненту їх налічується два. Модульний контроль здійснюється у формі комп'ютерного тестування.

Іспит – це вид підсумкового контролю, при якому засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного та модульного контролю.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок здобувачів вищої освіти здійснюються за 100 бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за модулі та балів за поточний контроль.

У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модулі здобувач вищої освіти має право відмовитися від складання іспиту. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, якщо здобувач(ка) вищої освіти хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має скласти іспит. При цьому результати поточного контролю не враховуються.

Якщо здобувач вищої освіти відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється у 0 балів.

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модуля у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової контрольної роботи або тестування. Якщо з об'єктивних причин здобувач вищої освіти не прийшов на модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу декана пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Форми (методи) контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань, виступи на семінарських заняттях, індивідуальне опитування, групове фронтальне опитування, понятійно-термінологічний диктант, розв'язання задач, моделювання практичних ситуацій, географічно-номенклатурний колоквиум тощо.

Форма модульного контролю: тестування (комп'ютерне).

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит в усній формі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	50	100
7	7	7	7	7	7	8		

*T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	50	100
6	6	6	8	6	6	6	6		

*T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувачавищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	7	40	8	40
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)				
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	1	10	1	10
Письмове тестування при тематичному оцінюванні				
...				
Презентація				
Реферат				
Есе				
...				
Модульна контрольна робота		50		50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

При оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань:

- 1) Оцінка «відмінно» ставиться за правильне виконання всіх завдань;
- 2) Оцінка «добре» ставиться за виконання 75% усіх завдань;
- 3) Оцінка «задовільно» ставиться, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;

4) Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо завдань виконано менше від 50%;
Неявка на модульну контрольну роботу – 0 балів.

Ці оцінки трансформуються в рейтингові бали у такий спосіб:

«відмінно» – 50 балів;

«добре» – 40 балів;

«задовільно» – 30 балів;

«незадовільно» – 20 балів.

Неявка на модульну контрольну роботу – 0 балів.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Оцінка за шкалою ЄКТС виставляється на підставі семестрового рейтингового бала здобувачів вищої освіти за навчальну дисципліну.

Таблиця 1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
64 – 74	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни «Основи використання туристично-ресурсного потенціалу територій» не допускаються здобувачі вищої освіти, які не виконали умови договору про навчання та усі види обов'язкових робіт (практичні завдання, індивідуальні завдання, презентації, реферати тощо), передбачені робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Туристсько-рекреаційні ресурси України

Тема 1. Теоретико-методологічні засади вивчення туристичних ресурсів.

Туристсько-ресурсний потенціал територій як навчальна дисципліна. Об'єкт і предмет вивчення, основні завдання та теоретико-методологічні основи дисципліни. Туристичне краєзнавство як елемент вивчення туристично-ресурсного потенціалу території. Роль туристичних ресурсів у суспільному виробництві та функціонуванні територій.

Тема 2. Класифікація туристичних ресурсів України.

Теоретичні засади оцінки природно-ресурсної бази територій. Сутність та зміст понять «рекреаційні умови», «рекреаційні ресурси», «туристичні ресурси» та «туристично-ресурсний потенціал». Наукові підходи до визначення туристичних і рекреаційних ресурсів. Основні структурні складові туристичних ресурсів. Класифікація туристичних ресурсів. Методи дослідження туристично-ресурсного потенціалу територій.

Тема 3. Природні кліматичні, геоморфологічні та гідрологічні туристичні ресурси України.

Розподіл кліматичних ресурсів в межах адміністративно-територіальних одиниць України. Методика оцінювання кліматичних ресурсів.

Низовинні території. Підвищені (височинні) території. Гірські території. Регіональні особливості їхнього формування та використання. Типізація природно-географічних туристичних ресурсів.

Спелеологічні туристичні ресурси України. Розміщення спелеологічних ресурсів в Україні. Методика оцінювання спелеологічних ресурсів (закарстованості, довжини та глибини порожнин). Використання та дослідження спелеологічних ресурсів України.

Структура та сучасний стан використання водних ресурсів України. Потенціальні можливості використання водних ресурсів України.

Тема 4. Природні бальнеологічні туристичні ресурси України.

Класифікація бальнеологічних ресурсів України. Ресурси лікувальних мінеральних вод. Ресурси мінеральних грязей. Спелеологічні природні лікувальні ресурси. Поширення бальнеологічних ресурсів. Бальнеологічні курорти України. Методика оцінювання бальнеологічних ресурсів.

Сучасний стан та потенціальні можливості використання бальнеологічних ресурсів України.

Тема 5. Природні біотичні рекреаційно-туристичні ресурси України.

Класифікація біотичних ресурсів України. Природні біологічні рослинні туристичні ресурси. Лісові рекреаційно-туристичні ресурси. Рекреаційні функції лісів. Розміщення лісових рекреаційних зон в Україні. Показник лісистості території та його територіальні особливості.

Природні біологічні тваринні туристичні ресурси. Зоогеографічні провінції в Україні. Мисливський фонд України.

Туристські ресурси об'єктів природно-заповідного фонду України. Структура природно-заповідного фонду України. Природні та природно-антропогенні об'єкти природно-заповідного фонду. Особливості рекреаційно-туристичного використання об'єктів природно-заповідного фонду. Насиченість окремих регіонів України об'єктами природно-заповідного фонду.

Тема 6. Історико-культурні туристичні ресурси України.

Поняття та склад історико-культурних ресурсів. Суспільно-виховне значення історико-культурних ресурсів. Територіальні особливості архітектурно-історичних споруд. Проблеми збереження та використання архітектурних пам'яток в Україні.

Історико-культурні об'єкти України, включені до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Музеї України. Національний конкурс «7 чудес України».

Тема 7. Соціально-економічні туристичні ресурси України.

Поняття туристичної інфраструктури та інфраструктурного навантаження території. Об'єкти туристичної інфраструктури. Засоби розміщення. Заклади готельного господарства. Ресторанне господарство. Форми власності об'єктів туристичної інфраструктури. Територіальні особливості туристичної інфраструктури.

Змістовий модуль 2. Туристично-ресурсний потенціал територій

Тема 8. Туристичне районування України.

Теоретичні засади туристичного районування території. Рекреаційне районування як основа туристичного районування території. Основні таксономічні одиниці туристично-рекреаційного районування. Методика визначення ресурсно-туристичного рейтингу території. Туристично-ресурсна паспортизація території. Методичні підходи до туристичного районування України.

Тема 9. Методика оцінювання туристично-ресурсного потенціалу території.

Основні фактори, що визначають туристичну привабливість територій. Екологічний, політичний, економічний фактори. Туристична інфраструктура території. Соціальний та культурний показники. Етапи оцінювання туристичних ресурсів. Суб'єкти та об'єкти оцінювання. Системи вимірювання при оцінюванні туристичних ресурсів (оціночні шкали, нормування, ранжування тощо). Інтерпретація отриманих результатів оцінки. Метод бальної оцінки туристично-ресурсного потенціалу території. Загальна оцінка і ресурсно-рекреаційний рейтинг адміністративно-територіальних суб'єктів України.

Тема 10. Чорноморсько-Азовський туристичний район.

Загальна характеристика Чорноморсько-Азовського туристичного району. Основні складові туристично-ресурсного потенціалу території. Кліматичні та бальнеологічні ресурси. Основні курорти району. Біосферні заповідники (Асканія-Нова, Чорноморський, Дунайські плавні). Історико-культурні об'єкти. Заклади розміщення. Оцінка туристично-ресурсного потенціалу туристичного району. Перспективи використання туристично-ресурсного потенціалу Чорноморсько-Азовського туристичного району.

Тема 11. Карпатський туристичний район.

Загальна характеристика туристичного району. Адміністративно-територіальний склад району. Туристичні ресурси Карпат (природні кліматичні, геоморфологічні, бальнеологічні, гідрологічні, біотичні, туристські ресурси природно-заповідного фонду, історико-культурні, соціально-економічні ресурси). Популярні курорти регіону. Найбільші туристичні центри регіону. Оцінка туристично-ресурсного потенціалу Карпат. Туристична спеціалізація регіону. Сучасний стан та перспективи використання туристично-ресурсного потенціалу Карпат.

Тема 12. Полісько-Подільський туристичний район.

Загальна характеристика території. Адміністративно-територіальний устрій території. Насиченість туристично-рекреаційними ресурсами (гідрологічними, лісовими, ландшафтними, бальнеологічними). Природно-заповідні території району. Основні туристичні центри району (Шацький національний парк, Кам'янець-Подільський, Хмільник та інші). Сучасний рівень використання туристично-ресурсного потенціалу Полісько-Подільського туристичного району. Перспективи використання туристично-ресурсного потенціалу території.

Тема 13. Центральний туристичний район.

Загальна характеристика туристського району. Адміністративно-територіальний устрій території. Туристично-ресурсний потенціал Центрального туристського району. Гідрологічні ресурси регіону, як основні об'єкти туризму і рекреації. Основні курорти центрального туристського району (Біла Церква, Ірпінь, Конча-Заспа, Миргород, Бердянськ та інші). Туристичні центри району (Київ, Чернігів, Полтава, Умань, Канів, Великі Сорочинці, «Кам'яна могила» та інші). Рівень насиченості історико-культурними об'єктами. Перспективи розвитку туристсько-рекреаційної діяльності на території Центрального туристського району.

Тема 14. Східний туристичний район.

Загальна характеристика Східного туристського району. Адміністративно-територіальний устрій туристського району. Природні, історико-культурні та соціально-економічні ресурси туристського району. Клімат та головні ріки регіону. Відомі курорти Східного туристського району (Березовські мінеральні води, Слов'янськ, Слов'янськ). Туристські центри (суми, Конотоп, Харків, Ізюм, Артемівськ та інші). Екологічна ситуація в Східному туристському районі. Перспективи розвитку рекреаційно-туристської діяльності у Східному туристському районі.

Тема 15. Кримський туристичний район.

Загальна характеристика туристично-ресурсного потенціалу Криму. Кліматичні умови, водні, грязьові, пляжні, ландшафтні ресурси Криму. Популярні курорти Криму (Євпаторія, Велика Ялта, Алушта). Пам'ятники архітектури, історії, археології. Туристичні об'єкти природно-заповідного фонду (Ялтинський гірсько-лісовий заповідник, заповідник Мис Мартьян, Карадазький заповідник, Нікітський Ботанічний сад та інші). Основні туристичні центри Криму (Севастополь, Керч, Судак, Феодосія та інші).

Перспективи використання туристично-ресурсного потенціалу Криму.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	ВСЬОГО	у тому числі			ВСЬОГО	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади туристичного потенціалу територій								
<i>Тема 1. Теоретико-методологічні засади дослідження туристично-ресурсного потенціалу територій</i>	8	2	2	4	9	1		8
<i>Тема 2. Класифікація туристичних ресурсів України</i>	8	2	2	4	10	1	1	8
<i>Тема 3. Природні кліматичні, геоморфологічні та гідрологічні туристичні ресурси України</i>	9	2	2	5	8			8
<i>Тема 4. Природні бальнеологічні туристичні ресурси України</i>	9	2	2	5	9	1		8
<i>Тема 5. Природні біотичні рекреаційно-туристичні ресурси України</i>	9	2	2	5	9	1		8
<i>Тема 6. Історико-культурні туристичні ресурси України</i>	11	4	2	5	10	1	1	8
<i>Тема 7. Соціально-економічні туристичні ресурси</i>	11	4	2	5	10	1	1	8
<i>Разом за модулем 1</i>	65	18	14	33	65	6	3	56
Змістовий модуль 2. Туристично-ресурсний потенціал територій								
<i>Тема 8. Туристичне районування України.</i>	7	2	2	3	10	2	1	7
<i>Тема 9. Методика оцінювання туристично-ресурсного потенціалу території</i>	7	2	2	3	10	2	1	7
<i>Тема 10. Чорноморсько-Азовський туристичний район</i>	9	2	2	5	8			8
<i>Тема 11. Карпатський туристичний район</i>	11	4	2	5	11	2	1	8
<i>Тема 12. Полісько-Подільський туристичний район.</i>	9	2	2	5	8			8
<i>Тема 13. Центральний туристичний район</i>	9	2	2	5	8			8
<i>Тема 14. Східний туристичний район</i>	9	2	2	5	8			8
<i>Тема 15. Кримський туристичний район</i>	9	2	2	5	8			7
<i>Разом за модулем 2</i>	70	18	16	36	70	6	3	61
Всього годин	135	36	30	69	135	12	6	117

Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Теоретико-методологічні засади дослідження туристично-ресурсного потенціалу територій	2	-
2	Класифікація туристичних ресурсів України	2	-
3	Природні кліматичні, геоморфологічні та гідрологічні туристичні ресурси	2	-
4	Природні бальнеологічні туристичні ресурси	2	1
5	Природні біотичні туристичні ресурси України	2	
6	Історико-культурні туристичні ресурси України	2	1
7	Соціально-економічні туристичні ресурси	2	1
8	Туристичне районування України	2	1
9	Методика оцінювання туристично-ресурсного потенціалу території	2	1
10	Чорноморсько-Азовський туристичний район	2	-
11	Карпатський туристичний район	2	1
12	Полісько-Подільський туристичний район.	2	-
13	Центральний туристський район	2	-
14	Східний туристський район	2	-
15	Кримський туристський район	2	-
	Разом	30	6

Самостійна робота

№з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Теоретико-методологічні засади вивчення туристично-ресурсного потенціалу територій	2	4
2.	Класифікація туристичних ресурсів України	4	8
3.	Теоретичні засади оцінки природно-ресурсної бази територій	2	4
4.	Кліматичні туристичні ресурси України	2	2
5.	Природні геоморфологічні туристичні ресурси	1	2
6.	Спелеологічні туристичні ресурси України	1	2
7.	Гідрологічні туристичні ресурси України	1	2
8.	Бальнеологічні туристичні ресурси України	3	4
9.	Лікувально-курортне господарство України	2	4
10.	Біотичні рекреаційно-туристичні ресурси України	1	2
11.	Лісові рекреаційно-туристичні ресурси	1	2
12.	Природні біологічні тваринні туристичні ресурси	1	2
13.	Туристські ресурси об'єктів природно-заповідного фонду України	2	2
14.	Історико-культурні туристичні ресурси України	3	4
15.	Історико-культурні об'єкти України, включені до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО	2	4
16.	Соціально-економічні туристичні ресурси	3	4
17.	Транспортна інфраструктура України	2	4
18.	Туристичне районування України	3	7
19.	Методика оцінювання туристично-ресурсного потенціалу території	3	7
20.	Чорноморсько-Азовський туристичний район	5	8
21.	Карпатський туристичний район	5	8
22.	Полісько-Подільський туристичний район	5	8
23.	Центральний туристичний район	5	8
25.	Східний туристичний район	5	8
26.	Кримський туристичний район	5	7
	Всього	69	117

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Тема 1. Теоретико-методологічні засади вивчення туристичних ресурсів

Мета заняття: сформуванню уявлення про туристично-ресурсний потенціал території, визначити об'єкт і предмет дослідження, ознайомитись з науковими підходами до визначення туристично-ресурсного потенціалу території, напрямками його використання.

Питання для обговорення:

1. Основи використання туристично-ресурсного потенціалу територій як науковий напрям: об'єкт, предмет дослідження, основні завдання.
2. Теоретико-методологічні основи дослідження туристично-ресурсного потенціалу, основні методи дослідження.
3. Рекреаційно-туристичні ресурси. Суть та зміст понять «рекреаційні ресурси», «рекреаційні умови», «туристичні ресурси», «туристично-ресурсний потенціал».
4. Роль туристичних ресурсів у суспільному виробництві та функціонуванні територій.

Рекомендована література: 1, 2, 5, 14, 16, 23, 28, 29.

Тема 2. Класифікація туристичних ресурсів України.

Мета заняття: ознайомитись з основними видами туристичних ресурсів, науковими підходами до класифікації туристичних ресурсів.

Питання для обговорення:

1. Теоретичні засади оцінювання туристичних ресурсів.
2. Основні структурні складові туристичних ресурсів.
3. Класифікація туристичних ресурсів.
4. Природні туристичні ресурси.
5. Історико-культурні туристичні ресурси.
6. Соціально-економічні туристичні ресурси.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 5, 14, 16, 23, 28, 29, 32, 33.

Тема 3. Природні кліматичні, геоморфологічні та гідрологічні туристичні ресурси України

Мета заняття: сформуванню уявлення про природні туристичні ресурси, їх класифікацію, значення кліматичних, геоморфологічних та гідрологічних ресурсів для розвитку туризму і рекреації на певній території.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика природних туристичних ресурсів їх класифікація.
2. Природні кліматичні туристичні ресурси.

3. Розподіл кліматичних ресурсів в межах адміністративно-територіальних одиниць.

4. Природні геоморфологічні туристичні ресурси, загальна характеристика.

5. Регіональні особливості формування та використання геоморфологічних ресурсів.

6. Природні спелеологічні туристичні ресурси України, їх використання.

7. Природні гідрологічні туристичні ресурси України.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 5, 14, 16, 23, 28, 29, 32, 33.

Тема 4. Природні бальнеологічні туристичні ресурси України

Мета заняття: сформувати уявлення про природні бальнеологічні туристичні ресурси, їх класифікацію, поширення на території України, використання та заходи щодо охорони рідкісних лікувальних ресурсів.

Питання для обговорення:

1. Поняття та загальна характеристика бальнеологічних туристичних ресурсів.

2. Класифікація бальнеологічних туристичних ресурсів.

3. Ресурси лікувальних мінеральних вод.

4. Ресурси мінеральних грязей.

5. Спелеологічні природні лікувальні ресурси, їх поширення на території України.

6. Сучасний стан та потенціальні можливості використання бальнеологічних ресурсів.

Рекомендована література: 1, 5, 14, 17, 20, 23, 28, 29, 32, 33, 35, 38.

Тема 5. Природні біотичні рекреаційно-туристичні ресурси України

Мета заняття: сформувати уявлення про природні біологічні (біотичні) туристичні ресурси, їх класифікацію, раціонального використання та заходи щодо охорони.

Питання для обговорення:

1. Класифікація біотичних ресурсів України.

2. Природні біотичні рослинні туристичні ресурси.

3. Лісові рекреаційно-туристичні ресурси, їх значення. Розміщення лісових рекреаційних зон в Україні.

4. Природні біологічні тваринні туристичні ресурси. Зоогеографічні провінції України.

5. Туристські ресурси територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.

6. Насиченість окремих регіонів України об'єктами ПЗФ.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 5, 14, 16, 23, 28, 29, 32, 33.

Тема 6. Історико-культурні туристичні ресурси України

Мета заняття: сформувані уявлення про значення історико-культурних ресурсів у формуванні туристичної привабливості та туристичного потенціалу території.

Питання для обговорення:

1. Поняття та класифікація історико-культурних туристичних ресурсів.
2. Історико-архітектурні об'єкти. Територіальні особливості архітектурних споруд.
3. Об'єкти культури, їх суспільно-виховне значення.
4. Історико-культурні об'єкти України, включені до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.
5. Музеї України.
6. Національний конкурс «7 чудес України».

Рекомендована література: 1, 2, 3, 5, 14, 15, 18, 25, 28, 29, 32, 33.

Тема 7. Соціально-економічні туристичні ресурси України

Мета заняття: сформувані уявлення про соціально-економічні туристичні ресурси, значення об'єктів туристичної інфраструктури для формування туристичного потенціалу територій.

Питання для обговорення:

1. Поняття туристичної інфраструктури та інфраструктурного навантаження території.
2. Об'єкти туристичної інфраструктури. Засоби розміщення.
3. Об'єкти туристичної інфраструктури. Заклади ресторанного господарства.
4. Транспортна інфраструктура.
5. Територіальні особливості туристичної інфраструктури.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 5, 6, 9-13, 23, 28, 29, 31, 32, 33.

Тема 8. Туристичне районування України

Мета заняття: сформувані уявлення про наукові підходи до туристичного районування, основні чинники, які впливають на виокремлення туристичних районів в межах території України.

Питання для обговорення:

1. Теоретичні засади туристичного районування.
2. Рекреаційне районування як основа туристичного районування території.
3. Основні таксономічні одиниці туристично-рекреаційного районування.
4. Методика визначення туристично-рекреаційного рейтингу території.
5. Туристична паспортизація території.
6. Туристичні райони України.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 5, 14, 16, 23, 28, 29, 31, 32, 33, 37.

Тема 9. Методика оцінювання туристично-ресурсного потенціалу території.

Мета заняття: сформувати уявлення про основні методичні підходи до аналізу та оцінки туристично-ресурсного потенціалу територій, етапами оцінювання, значення оцінювання.

Питання для обговорення:

1. Основні фактори, що визначають туристичну привабливість території.
2. Екологічний, економічний, політичний фактори.
3. Туристична інфраструктура території.
4. Соціальний і культурний показники.
5. Етапи оцінювання туристично-ресурсного потенціалу території.
6. Метод бальної оцінки туристично-ресурсного потенціалу території.
7. Ресурсно-рекреаційний рейтинг туристичних районів України.

Рекомендована література: 3, 14, 16, 17, 20, 24 26, 27, 28, 29, 34, 39.

Тема 10. Чорноморсько-Азовський туристичний район.

Мета заняття: сформувати уявлення про туристично-ресурсний потенціал Чорноморсько-Азовського туристичного району, основні напрямки використання.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика туристичного району.
2. Основні складові туристично-ресурсного потенціалу туристичного району.
3. Оцінка туристично-ресурсного потенціалу туристичного району.
4. Перспективи використання туристично-ресурсного потенціалу Чорноморсько-Азовського туристичного району.

Рекомендована література: 3, 14, 16, 17, 18, 20, 24-29, 31, 34, 37, 38, 39.

Тема 11. Карпатський туристичний район.

Мета заняття: сформувати уявлення про туристично-ресурсний потенціал Карпат, основні напрямки його використання.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика туристичного району.
2. Основні складові туристично-ресурсного потенціалу туристичного району.
3. Оцінка туристично-ресурсного потенціалу туристичного району.
4. Перспективи використання туристично-ресурсного потенціалу Карпат.

Рекомендована література: 3, 14, 16, 17, 18, 20, 24-29, 31, 34, 37, 38, 39.

Тема 12. Полісько-Подільський туристичний район

Мета заняття: сформувати уявлення про туристично-ресурсний потенціал Полісько-Подільського туристичного району, основні напрямки його використання.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика туристичного району.
2. Основні складові туристично-ресурсного потенціалу туристичного району.
3. Оцінка туристично-ресурсного потенціалу туристичного району.
4. Перспективи використання туристично-ресурсного потенціалу Полісько-Подільського туристичного району.

Рекомендована література: 3, 14, 16, 17, 18, 20, 24-29, 31, 34, 37, 38, 39.

Тема 13. Центральний туристичний район.

Мета заняття: сформувати уявлення про туристично-ресурсний потенціал Центрального туристичного району, основні напрямки його використання.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика туристичного району.
2. Основні складові туристично-ресурсного потенціалу туристичного району.
3. Оцінка туристично-ресурсного потенціалу туристичного району.
4. Перспективи використання туристично-ресурсного потенціалу Центрального туристичного району.

Рекомендована література: 3, 14, 16, 17, 18, 20, 24-29, 31, 34, 37, 38, 39.

Тема 14. Східний туристичний район.

Мета заняття: сформувати уявлення про туристично-ресурсний потенціал Східного туристичного району, основні напрямки його використання.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика туристичного району.
2. Основні складові туристично-ресурсного потенціалу туристичного району.
3. Оцінка туристично-ресурсного потенціалу туристичного району.
4. Перспективи використання туристично-ресурсного потенціалу Східного туристичного району.

Рекомендована література: 3, 14, 16, 17, 18, 20, 24-29, 31, 34, 37, 38, 39.

Тема 15. Кримський туристичний район.

Мета заняття: сформувати уявлення про туристично-ресурсний потенціал Криму, основні напрямки його використання.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика туристичного району.
2. Оцінка туристично-ресурсного потенціалу туристичного району.
3. Перспективи використання туристично-ресурсного потенціалу Криму.

Рекомендована література: 3, 14, 16, 17, 18, 20, 24-29, 31, 34, 37, 38, 39.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є обов'язковим елементом успішного засвоєння навчального матеріалу з дисципліни «Основи використання туристично-рекреаційного потенціалу територій». Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, який регламентується навчальним планом.

Під час вивчення навчальної дисципліни виділяють такі види самостійної підготовки здобувачів:

- слухання та конспектування лекцій, підготовка та участь у семінарських заняттях;
- опрацювання тематики лекційного курсу та семінарських занять, виконання практичних робіт здобувачами заочної форми навчання;
- підготовка рефератів, курсових робіт, дипломної роботи;
- підготовка до модульного та підсумкового контролю;
- робота з літературою та ін.

Опрацювання лекційного матеріалу. Під час підготовки до лекції здобувач повинен опрацювати матеріал попередньої лекції з використанням підручника та інших літературних джерел для встановлення зв'язку з наступною. На лекціях висвітлюють тільки основні теоретичні положення та найбільш актуальні проблеми, тому більшість питань виноситься на самостійне вивчення. Лекційний матеріал необхідно не лише слухати а й конспектувати. Студентові важливо вміти виокремлювати головне в лекції, узагальнювати і систематизувати його.

Підготовка до практичних занять. Практичні заняття призначені для поглибленого вивчення дисципліни. Практичні заняття логічно продовжують роботу, розпочату на лекціях. Підготовка до практичних занять розпочинається з опрацювання лекційного матеріалу. У процесі підготовки до семінару студенти самостійно відпрацьовують літературу (навчальну, методичну, наукову), вчать критично оцінювати різні джерела знань. У разі, якщо студент не може самостійно розібратись у якомусь питанні, він може отримати консультацію у викладача. Контроль за самостійною підготовкою до занять відбувається у формі бесіди (опитування).

Самостійна робота здобувачів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, навчально-лабораторним обладнанням, електронно-обчислювальною технікою тощо.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти над засвоєнням навчального матеріалу з навчальної дисципліни «Основи використання туристично-ресурсного

потенціалу територій» може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах і лабораторіях, комп'ютерних класах, а також в домашніх умовах.

Підготовка до модульного контролю, заліків та іспитів. Модульний контроль, залік чи іспит мають мету: оцінити роботу студента за курс (семестр), здобуті теоретичні знання, їх міцність, розвиток творчого мислення, оволодіння навичками самостійної роботи, вміння синтезувати набуті знання й застосовувати їх у розв'язанні практичних завдань. Іспити і заліки є підсумком самостійної роботи студента впродовж семестру або навчального року. Щоб успішно скласти іспити й заліки, необхідно систематично і наполегливо працювати над засвоєнням матеріалу з кожної навчальної дисципліни протягом усього семестру. Водночас, необхідно виявляти значні зусилля та наполегливість під час безпосередньої підготовки до контролю.

Розподіл годин самостійної роботи здобувачів за темами

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
<i>Тема 1.</i> Теоретико-методологічні засади дослідження туристично-ресурсного потенціалу територій	4	8
<i>Тема 2.</i> Класифікація туристичних ресурсів України	4	8
<i>Тема 3.</i> Природні кліматичні, геоморфологічні та гідрологічні туристичні ресурси України	5	8
<i>Тема 4.</i> Природні бальнеологічні туристичні ресурси України	5	8
<i>Тема 5.</i> Природні біотичні рекреаційно-туристичні ресурси України	5	8
<i>Тема 6.</i> Історико-культурні туристичні ресурси України	5	8
<i>Тема 7.</i> Соціально-економічні туристичні ресурси	5	8
<i>Тема 8.</i> Туристичне районування України.	3	7
<i>Тема 9.</i> Методика оцінювання туристично-ресурсного потенціалу території	3	7
<i>Тема 10.</i> Чорноморсько-Азовський туристичний район	5	8
<i>Тема 11.</i> Карпатський туристичний район	5	8
<i>Тема 12.</i> Полісько-Подільський туристичний район.	5	8
<i>Тема 13.</i> Центральний туристичний район	5	8
<i>Тема 14.</i> Східний туристичний район	5	8
<i>Тема 15.</i> Кримський туристичний район	5	7
<i>Всього годин</i>	69	117

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

* Туристичні ресурси – це:

-) об'єкти і явища природного та антропогенного походження, що мають сприятливі для туристичної діяльності якісні і кількісні параметри і виступають матеріальною основою для територіальної організації оздоровлення і лікування людей, формування і спеціалізації рекреаційних районів (центрів) та забезпечують їх економічну ефективність;
-) сукупність наявних природних, соціально-економічних і культурно-історичних передумов певної території в організації рекреаційно-туристичної діяльності;
-) сукупність компонентів і властивостей природного середовища, які сприяють рекреаційно-туристичній діяльності, але при цьому не є її матеріальною базою;
-) рівень сукупного антропогенного впливу на природний комплекс певної території в процесі туристичної діяльності.

* Здатність певної території забезпечувати здійснення комфортної рекреаційної діяльності без деградації природного та історико-культурного середовища – це:

-) рекреаційний об'єкт;
-) рекреаційне навантаження;
-) рекреаційна місткість;
-) рекреаційні умови.

* Сукупність відомостей про кількісний і якісний стан природних ресурсів, їх економічну оцінку називається:

-) кадастр;
-) фонд;
-) кодекс;
-) архів.

* Курорт – це:

-) це місцевість, що має відповідні лікувальні умови і ресурси, які використовуються для лікування й оздоровлення людей певною господарською структурою;
-) цілісна у транспортному відношенні територія з однаковим профілем курортів, центрів туризму і зон відпочинку, які базуються на певному типі природно-географічних умов;
-) рекреаційний підрайон, який складається з одного або кількох курортів одного профілю з відповідними рекреаційно-туристичними зонами;
-) група рекреаційних вузлів.

* За наявністю природних умов і ресурсів лікувально-курортні установи поділяються на:

-) рекреаційно-профілактичні;
-) кліматичні;
-) лікувальні;
-) рекреаційно-коригуючі.

* Які ресурси відносяться до соціально-економічних:

-) земельні;
-) ландшафтні;
-) пам'ятники історії;
-) транспортна інфраструктура.

* Виберіть правильне твердження поняття «рекреаційне навантаження»:

-) здатність певної території забезпечувати здійснення комфортної рекреаційної діяльності без деградації природного та історико-культурного середовища;
-) сукупність наявних природних, соціально-економічних і культурно-історичних передумов певної території в організації рекреаційно-туристичної діяльності;
-) рівень сукупного антропогенного впливу на природний комплекс певної території в процесі рекреаційної діяльності.

* Сукупність компонентів і властивостей природного середовища, які сприяють туристичній діяльності, але при цьому не є її матеріальною базою – це:

-) туристичні ресурси;
-) рекреаційні умови;
-) природні умови;
-) природні ресурси.

* Головною властивістю туристично-рекреаційних ресурсів є:

-) здатність відновлюватися;
-) можливість їх накопичення;
-) здатність відновлювати і розвивати духовні та фізичні сили людини.

* Оцінка туристично-рекреаційних ресурсів буває:

-) диференційована і інтегральна;
-) диференційована і групова;
-) інтегральна і групова;
-) групова і індивідуальна.

* Один з видів туризму, який здійснюється в екологічно збереженому людиною природному середовищі з метою пізнання природи і відпочинку, називається:

-) сільським зеленим;
-) діловим;
-) екологічним;
-) розважальний.

* Найрізноманітнішим видом туристично-рекреаційної діяльності є:

-) пізнавальна;
-) лікувально-курортна;
-) оздоровчо-спортивна;
-) ділова.

* Які ресурси відносяться до природних туристичних ресурсів:

-) земельні;
-) документальні пам'ятники;
-) література та мистецтво;
-) церкви і монастирі.

* Ядрами територіальної організації рекреаційно-туристичного комплексу України є:

-) заповідні урочища;
-) курортно-оздоровчі заклади;
-) кліматичні ресурси.

* Ресурсний потенціал туристичного комплексу України – це:

-) всі види ресурсів, що використовуються для створення національного тур продукту;
-) природні ресурси (пляжні, гірські, бальнеологічні тощо), що використовуються в цілях організації туризму;
-) та частина фінансових ресурсів держави, що формується за рахунок функціонування національного туристичного комплексу.

* Лісові рекреаційні системи формуються для реалізації потреб у відпочинку у вихідні дні, як:

-) міські (маленькі ліси, парки, сквери, сади) ;
-) заміські і ближні приміські (парки і лісопарки, дендропарки, ботанічні сади);
-) автономні стаціонарні системи.

* Мінеральні лікувальні води:

-) природні води, що мають різну мінералізацію;
-) природні прісні води;
-) природні води, що мають лікувальні властивості внаслідок підвищеного вмісту біологічно активних компонентів.

* Пам'ятки археології – це

-) споруди, пам'ятні місця і предмети, пов'язані з найважливішими історичними подіями в життя народу, його культурою і побутом, розвитком суспільства, держави, науки і техніки;
-) кургани, залишки давніх поселень, укріплень, виробництв, каналів, доріг, древні місця захоронень, наскельні зображення, старовинні предмети, ділянки історичного культурного шару давніх населених пунктів;
-) архітектурні ансамблі і комплекси, історичні центри, площі, вулиці, споруди культової архітектури, витвори монументального, образотворчого, декоративно-прикладного, садово-паркового мистецтва та їх зв'язок з природними ландшафтами.

* Лікувальні грязі, або пелоїди –

-) це природні намулові утворення, які містять солі природних водоймищ;
-) це природні торфові утворення, які містять рештки біоорганізмів;
-) це природні органо-мінеральні колоїдальні утворення (намулові, торфові, сопкові та ін), які володіють високою теплоємністю і тепло утримуючою здатністю і містять, як правило, терапевтично активні речовини (солі, гази, біостимулятори) і живі мікроорганізми.

* Які ресурси відносяться до природних туристичних ресурсів:

-) бальнеологічні;
-) народна творчість;
-) пам'ятники архітектури.

* Оцінка рекреаційних ресурсів може бути:

-) диференційована і інтегральна;
-) диференційована і групова;
-) інтегральна і групова;

* Під поняттям «туристична інфраструктура» розуміють:

-) історичні і художні цінності;
-) основні фонди;
-) умови та фактори розвитку рекреації;
-) мережу готелів;
-) транспортні шляхи.

* Озокерит інакше ще називають:

-) гірський віск;
-) бджолиний віск;
-) пелоїд;
-) прополіс.

* Туристичний потік – це:

-) об'єкт дослідження рекреалогії;
-) напрям руху туристичних груп;
-) розвиток туристичної діяльності.

* Лікувальні грязі, або пелоїди –

-) це природні намулові утворення, які містять солі природних водоймищ;
-) це природні торфові утворення, які містять рештки біоорганізмів;
-) це природні органо-мінеральні колоїдальні утворення (намулові, торфові, сопокві та ін.), які володіють високою теплоємністю і теплоутримуючою здатністю і містять, як правило, терапевтичноактивні речовини (солі, гази, біостимулятори) і живі мікроорганізми.

* Найвища точка України має висоту

-) 1541 м
-) 2016 м
-) 2061 м
-) 3051 м

* Популярний бальнеологічний курорт Моршин знаходиться на:

-) Закарпатті
-) Прикарпатті
-) Харківщині
-) Одещині

*Біосферний заповідник «Асканія-Нова» знаходиться в межах:

-) Чорноморсько-Азовського туристичного району
-) Центрального туристичного району
-) Південного туристичного району
-) Карпатського туристичного району

*Національний природний парк «Синевир» знаходиться в межах:

-) Полісько-Подільського туристичного району
-) Чорноморсько-Азовського туристичного району
-) Карпатського туристичного району
-) Центрального туристичного району

*Головною водною артерією Центрального туристичного району є:

-) Дунай
-) Дніпро
-) Тиса
-) Дністер

*Східний туристичний район утворюють такі області:

-) Сумська, Харківська, Луганська, Донецька
-) Полтавська, Кіровоградська, Дніпропетровська
-) Київська, Чернігівська, Черкаська
-) Волинська, Рівненська, Житомирська

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Основи використання туристично-ресурсного потенціалу території як науковий напрям: об'єкт, предмет, методи дослідження, основні завдання.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси. Суть та зміст понять «рекреаційні ресурси», «рекреаційні умови», «туристичні ресурси», «туристично-ресурсний потенціал».
3. Теоретичні засади оцінювання туристичних ресурсів.
4. Основні структурні складові туристичних ресурсів.
5. Класифікація туристичних ресурсів.
6. Природні туристичні ресурси.
7. Природні кліматичні туристичні ресурси.
8. Розподіл кліматичних ресурсів в межах адміністративно-територіальних одиниць.
9. Природні геоморфологічні туристичні ресурси, загальна характеристика.
10. Регіональні особливості формування та використання геоморфологічних ресурсів.
11. Природні спелеологічні туристичні ресурси України, їх використання.
12. Природні гідрологічні туристичні ресурси України.
13. Поняття та загальна характеристика бальнеологічних туристичних ресурсів.
14. Класифікація бальнеологічних туристичних ресурсів.
15. Ресурси лікувальних мінеральних вод.
16. Ресурси мінеральних грязей.
17. Спелеологічні природні лікувальні ресурси, їх поширення на території України.
18. Сучасний стан та потенціальні можливості використання бальнеологічних ресурсів.
19. Класифікація біотичних ресурсів України.
20. Природні біотичні рослинні туристичні ресурси.
21. Лісові рекреаційно-туристичні ресурси, їх значення. Розміщення лісових рекреаційних зон в Україні.
22. Природні біологічні тваринні туристичні ресурси. Зоогеографічні провінції України.
23. Туристські ресурси територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.
24. Насиченість окремих регіонів України об'єктами ПЗФ.
25. Поняття та класифікація історико-культурних туристичних ресурсів.
26. Історико-архітектурні об'єкти. Територіальні особливості архітектурних споруд.

27. Об'єкти культури, їх суспільно-виховне значення.
28. Події туристичні ресурси України.
29. Історико-культурні об'єкти України, включені до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.
30. Музеї України.
31. Національний конкурс «7 чудес України».
32. Соціально-економічні туристичні ресурси.
33. Поняття туристичної інфраструктури та інфраструктурного навантаження території.
34. Об'єкти туристичної інфраструктури. Засоби розміщення.
35. Об'єкти туристичної інфраструктури. Заклади ресторанного господарства.
36. Транспортна інфраструктура.
37. Територіальні особливості туристичної інфраструктури.
38. Теоретичні засади туристичного районування.
39. Рекреаційне районування як основа туристичного районування території.
40. Основні таксономічні одиниці туристично-рекреаційного районування.
41. Методика визначення туристично-рекреаційного рейтингу території.
42. Туристична паспортизація території.
43. Туристичні райони України.
44. Основні фактори, що визначають туристичну привабливість території.
45. Екологічний, економічний, політичний фактори.
46. Туристична інфраструктура території.
47. Етапи оцінювання туристично-ресурсного потенціалу території.
48. Ресурсно-рекреаційний рейтинг туристичних районів України.
49. Туристично-ресурсний потенціал Чорноморсько-Азовського туристичного району.
50. Туристично-ресурсний потенціал Карпатського туристичного району.
51. Туристично-ресурсний потенціал Полісько-Подільського туристичного району.
52. Туристично-ресурсний потенціал Центрального туристичного району.
53. Туристично-ресурсний потенціал Східного туристичного району.
54. Туристично-ресурсний потенціал Кримського туристичного району.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Багрова Л.А. Физико-географические (природоведческие) основы рекреационной географии / Л.А. Багрова, П.Д. Подгородецкий: учеб.пособ. Симферополь: СГУ, 1982. 314 с.
2. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії / О.О. Бейдик. К., 1998. 130 с.
3. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування / О.О. Бейдик. К.: Видавничо-поліграф. центр «Київський університет». 2001. 395 с.
4. Ващенко Н. П. Рекреаційні комплекси світу. Опорний конспект / Н.П. Ващенко. Київ: КНТЕУ, 2004. 202 с.
5. Географічна енциклопедія України: у 3-х томах. / Редкол.: О. М. Маринич (відповід. ред.) та ін. Київ: «Українська радянська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1989. Т. 1: АЖ. 416 с.
6. Гірняк Л. І. Сучасний стан, перспективи та тенденції розвитку ресторанного господарства в Україні. Економіка та управління підприємствами / Л. І. Гірняк, В. А. Глагола. 2018. № 16. С. 71–76.
7. Габчак Н.Ф., Дубіс Л.Ф., Мельник А.В., Чир Н.В. Екологічний туризм на природоохоронних територіях Закарпатської області: монографія. Ужгород; Вид-во ФОП Сабов А.М., 2019. 392 с.
8. Дмитрук О. Ю. Екологічний туризм: сучасні концепції менеджменту і маркетингу: навч. посібник / О. Ю. Дмитрук. 2-ге вид., випр. та доп. Київ: Альтерпрес, 2004. 191 с.
9. ДСТУ 4268: 2003. Послуги туристичні. Засоби розміщування. Загальні вимоги. URL : <http://www.kurortservice.com/uploads/assets/file/per.pdf>
10. ДСТУ 4269: 2003. Послуги туристичні. Класифікація готелів. URL: <http://www.ukrhotels.com/files/File/4269-2003.pdf>.
11. ДСТУ 3862-99. Ресторанне господарство. Терміни та визначення. URL: <http://www.nau.kiev.ua/nau10/ ukr/getcnt.php?uid=1022.260.0&nobreak>
12. ДСТУ 4281:2004. Заклади ресторанного господарства. Класифікація URL: <http://zumf.com/doc/449/>
13. ДСТУ 4527: 2006. Послуги туристичні. Засоби розміщування. Терміни та визначення. URL: <http://www.prohotel.tv/forum/index.php?autocom=downloads&showfile=439>
14. Івченко А. С. Вся Україна / А. С. Івченко. Київ: ДНВН «Картографія», 2006. 656 с.
15. Загальнонаціональна акція «7 чудес України». URL: <http://7chudes.in.ua/pro-proekt/>

16. Заставний Ф. Д. Географія України / Ф. Д. Заставний. Львів: Світ, 1994. 472 с.
17. Кадастр мінеральних вод України / Гол. ред. М. В. Лобода. Київ: ТАМЕД, 1996. 27 с.
18. Крижова Н. О. Атлас «Знайомтесь: Україна» / Н. О. Крижова, Л. М. Веклич. Київ : ДНВП «Картографія», 2009. 144 с.
19. Курортні ресурси України. Київ: ЗАТ «Укрпрофоздоровниця», ТАМЕД, 1999. 344 с.
20. Курорти та санаторії України: наук.-практ. довідник / [авт. упоряд.: О. П. Тарасенко, В. С. Соколов; за ред. К. Д. Бабов, В. В., Єжов, О. М. Торохтін]. Київ: Фолігрант, 2009. 428 с.
21. Кравців В. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери / В. Кравців, Л. Гринів, М. Копач, С. Кузик. Львів: НАНУ Ін-т рег. дослідж., 1999. 80 с.
22. Кузик С. П. Теоретичні проблеми туризму: суспільно-географічний підхід: монографія / Степан Кузик. Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 254 с.
23. Масляк П.О. Рекреаційна географія: навч. посіб. / П.О. Масляк. К.: Знання, 2008. 343 с.
24. Мацола В. І. Рекреаційно-туристичний комплекс України /В. І. Мацола. Львів, 1997. С. 9-33.
25. Національна система туристсько-екскурсійних маршрутів «Намисто Славутича». Київ, 1997. 264 с.
26. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія / за заг. ред. В. Г. Герасименко. Одеса: ОНЕУ, 2016. 262 с.
27. Офіційний сайт державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
28. Покоłodна М.М. Туристські ресурси України: підручник / М. М. Покоłodна, Т. В. Гордієнко, І. Л. Полчанінова. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 222 с.
29. Покоłodна М. М. Рекреаційна географія: навч. посібник / М. М. Покоłodна. Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків: ХНАМГ, 2012. 275 с.
30. Рекреалогія : навч. посіб. Рівне: НУВГК, 2015. 148 с.
31. Рутинський М. Й. Географія туризму України: навчально-методичний посібник / М. Й. Рутинський. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 160 с.
32. Скрипник Н.Я., Сердюк А.М. Рекреаційна географія: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 296 с.
33. Сюткін С.І. Рекреаційна географія / С.І. Сюткін, Г.Г. Леонтєва. Суми: СумДПУ, 2007.

34. Стафійчук В. Рекреалогія: навч. посібник / В. Стафійчук. Львів: Заня, 2005. 259 с.
35. Степанов Е. Г. Основы курортологии: учеб. пособие / Е. Г. Степанов. Харьков: ХНАГХ, 2006. 326 с.
36. Туристичні ресурси України / Під ред.. О.І.Лугова. К.: Ін-т туризму федерації профспілок України, 1996. 352 с.
37. Україна. Туристична карта. Масштаб 1:1 250 000. Державне науково-виробниче підприємство «Картографія», 2002 р.
38. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Навчальний посібник. /Н.В.Фоменко. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.
39. Юхновська Ю. О. Методичні підходи до оцінювання туристичного потенціалу України та регіонів / Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. Том 30 (69). №4, 2019. С. 54-59.
40. Юхновська Ю. О. Дослідження потенціалу туристичної галузі конкурентоздатних регіонів України. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2019. № 5 (110). С. 65–70.

Допоміжна література

41. Геоєкологія рекреаційних зон України. К.: Нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 1996. 200 с.
42. Гуменюк Г.М. Наукові основи рекреалогії / Г.М. Гуменюк, Н.В. Фоменко // Рекреаційний потенціал Прикарпаття: історія, сучасний стан, перспективи (Івано-Франківськ – Яремче, 16–18 грудня 2009 р.). Івано-Франківськ, 2009.
43. Кузик С.П. Оцінка рекреаційних ресурсів та проблеми розвитку туризму в прикордонних районах (на прикладі Львівської області) / С.П. Кузик // Туристичний феномен: економічні, соціальні, екологічні і культурно-історичні передумови та наслідки. Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Святогорськ, 14–16 травня 2002 р.). Донецьк, 2002. С. 288-290.
44. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг / О.О. Любіцева. К.: Альтерпрес, 2002. 436 с.
45. Мацола В.Л. Рекреаційно-туристичний комплекс України / В.Л. Мацола //НАН України. Інститут регіональних досліджень. Львів, 1997. 156 с.
46. Мацола В.І. Рекреаційно-оздоровчо-туристичний комплекс (питання теорії, методології, практики) / В.І. Мацола. Львів, 1998. 278 с.
47. Машіка Г.В. Моніторингова оцінка господарського потенціалу Карпатського регіону з позицій сталого розвитку / Г.В.Машіка // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Географія. Вінниця, 2017. Вип. 29. №1-2. С.148-156.

48. Машіка Г.В. Туристично-господарський потенціал Карпатського регіону як домінуюча складова його ефективного використання // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: зб. наук. праць. Серія «Геологія – Географія – Екологія». Харків, 2017. Вип. 46. С. 113-121.

49. Машіка Г.В. Оцінка компонентної структури господарського потенціалу Карпатського регіону // Вісник Київського національного університету ім. Т.Шевченка. Серія «Гелграфія», 2016. Вип. 2(65). С.29-33.

50. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 102 с.

51. Олесневич Д.Л. Економіко-математичний аналіз діяльності територіальних рекреаційних систем / Д.Л. Олесневич, С.П. Кузик, В.С. Грицевич // Проблеми становлення ринкової економіки: Вісник Львів. ун-ту. Серія економічна. Вип. 25.1994. С. 106-108.

52. Пангелова Н. Демографічні аспекти організації рекреаційно-туристичної діяльності / Пангелова Наталія, Пангелов Борис // Спортивний вісник Придніпров'я. 2015. № 2. С. 142-145.

53. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: навч.посіб. / Є.В.Панкова. К.: Альтерпрес, 2003.

54. Петранівський В.Л. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. / В.Л.Петранівський, М.В.Рутинський/ за заг. ред. проф.. Ф.Д.Заставного. 2-е вид., виправл. К.: Знання, 2008. 575 с.

55. Поп С.С. Природні ресурси Закарпаття / С.С.Поп. Ужгород: ТОВ «Спектраль», 2002. 296 с.

56. Природно-заповідний фонд України загальнодержавного значення: довідник. К.: 1998. 240 с.

57. Правова охорона територій та об'єктів природно-заповідного фонду України: Навч. посіб. для студ. ВНЗ / О. М. Ковтун. К.: Прецедент, 2010. 229 с.

58. Просторова організація туристично-рекреаційної сфери регіону: монографія / за заг. ред.. В. В. Папп; уклад. К. М. Мовчан. Мукачево: РВЦ МДУ, 2016. 270 с.

59. Рутинський М.Й. Географія туризму України: навч.-метод. посіб. /М.Й.Рутинський. 2-е вид. перероб. і доп. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 160 с.

60. Рутинський М.Й. Замковий туризм в Україні: навч. посіб. / М.Й.Рутинський. К.: ЦНЛ, 2007. 432 с.

61. Родичкин И.Д. Человек, среда, отдых / И.Д. Родичкин. К.: Будівельник, 1977. 159 с.

62. Устименко Л.М. Історія туризму / Л.М. Устименко, І.Ю. Афанасьєв. К.:Альтерпрес, 2005. 320 с.

Електронні джерела

63. Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму України.
URL: www.tourism.gov.ua
64. Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України.
URL: www.moz.gov.ua
65. Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://mepr.gov.ua/>
66. Офіційний сайт Держкомстату України. URL: www.ukrstat.gov.ua
67. Офіційний сайт Українського науково-дослідного інституту медичної реабілітації та курортології Міністерства охорони здоров'я України.
URL: <https://kurort.gov.ua/>
68. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації.
URL: <http://www.unwto.org/>
69. Офіційний сайт світової спадщини ЮНЕСКО. URL: <http://whc.unesco.org>
70. Українська спадщина (Історико-культурна спадщина України: пам'ятники історії, мистецтво, архітектура. Портал Науково-дослідного інституту панятко-охоронних досліджень). URL: www.heritage.com.ua

ГАННА МАШКА, ОЛЬГА ПРИГАРА
ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТИЧНО-РЕСУРСНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЙ

Методичні рекомендації
до вивчення навчальної дисципліни

Технічна редакція та комп'ютерна верстка **Фоменко Я.Я.**

Формат 60×84/16. Гарнітура Times New Roman
Умов.друк.арк.: 2,32. Зам №76.

Редакційно-видавничий відділ ДВНЗ «УжНУ»
88000, м. Ужгород, вул. Заньковецької, 89
E-mail: dep-editors@uzhnu.edu.ua